

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЦІНКА ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2018, 2019

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Оцінка вартості бізнесу»
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків:
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 19 с.

Розробник

Гриценко Олена Аврамівна – професорка кафедри економічної
теорії, докторка економічних наук, професорка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної
теорії, докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії

(протокол № 10 від 26 червня 2019 р.)

Дата оновлення – 12 червня 2020 р.

Завідувачка кафедри Л. С. Шевченко

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми лекційних і практичних занять.....	10
5.1. Теми лекційних занять.....	10
5.2. Теми практичних занять.....	11
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	12
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	15

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Оцінка вартості бізнесу» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 051 «Економіка» Спеціалізація – «Бізнес-економіка» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	спеціальної фахової підготовки	спеціальної фахової підготовки
Модулів – 3		Рік підготовки: 3-й	Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин - 150		семестр 6-й	семестр 6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 5-6.		Лекції	Лекції
		24 год.	4 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		36 год.	6 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		90 год.	140 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – сформувати теоретичні знання об'єктивних закономірностей виникнення вартості бізнесу та основних методологічних підходів до оцінювання вартості бізнесу, практичні навички організації процесу оцінки, запровадження конкретних методів та способів оцінки вартості бізнесу, складання звіту про оцінку майна.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо вартісної природи бізнесу;
- опанування інструментарію використання витратного, дохідного, порівняльного підходів до оцінки вартості бізнесу;
- оволодіння науковими підходами, практичними методами та прийомами визначення розміру потенційного, дійсного та операційного доходу відповідно до різних видів економічних активів та використання їх для визначення вартості бізнесу;
- усвідомлення необхідності моделювання логіки поведінки

суб'єктів бізнесу з метою виявлення їх інтересів, мотивів і принципів, що повинні бути застосовані при визначенні вартості активів фірми;

- набуття умінь обирати оціночний підхід до визначення вартості матеріальних та нематеріальних активів;

- розвиток умінь із прийняття управлінських рішень щодо раціоналізації грошового потоку та ставки його капіталізації;

- оволодіння практичними методами оцінювання вартості бізнесу на основі обрання найбільш доцільного підходу та методів оцінки;

- набуття умінь розраховувати фізичний, функціональний та економічний знос нерухомих активів та обґрунтування їх впливу на вартість бізнесу;

- формування здатності збирати та обробляти інформацію відповідно до характеристики економічного активу та визначеного оціночного підходу;

- набуття умінь оцінити ставку капіталізації бізнесу як моделі поєднання ризику ведення бізнесу та його ймовірного розміру доходу.

Пререквізити: «Економічна теорія», «Економічна політика», «Економіка та фінанси підприємства», «Вища та прикладна математика», «Економічна статистика», «Економічний аналіз діяльності підприємства», «Бізнес-проектний аналіз».

Кореквізити: «Оподаткування бізнесу», «Стратегії підприємства».

Постреквізити: «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)», «Економічна безпека підприємства».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Пояснити об'єктивні закономірності формування вартісної природу бізнесу зі сторони активів, ризиків та розміру прибутку фірми.
2.	Здійснити розрахунок потенційного, дійсного та операційного доходу відповідно до різних видів економічних активів та використати його для визначення вартості бізнесу.
3.	Виконати оцінювання ринкової вартості бізнесу на основі використання різних підходів.
4.	Застосувати оціночний підхід до визначення вартості матеріальних та нематеріальних активів.
5.	Систематизувати та обробити інформацію відповідно до характеристики економічного активу та обраного оціночного підходу.
6.	Запропонувати конкретні підходи до оцінки всіх видів активів бізнесу.
7.	Проаналізувати зміни основних показників національної та світової економіки з метою прогнозування змін у вартості корпоративних прав.
8.	Інтерпретувати умови виникнення різних форм та видів вартості бізнесу та його складових.
9.	Сформулювати власні уявлення про перспективи розвитку бізнесу та зміни його вартості.
10.	Спрогнозувати зміни грошового потоку, ставки капіталізації та їх вплив на

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальних компетентностей:

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмних результатів навчання:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

Тема 1. Введення в оцінку вартості бізнесу

Бізнес як інвестиційний товар. Поняття вартості бізнесу. Умови виникнення вартості бізнесу.

Компонентні складові вартості бізнесу. Класифікація економічних активів. Активи та пасиви компанії. Структура капіталу фірми. Процес

капіталізації бізнесу.

Оціночна діяльність та її основний зміст. Нормативно-правові документи, що регламентують оціночну діяльність та оціночні процедури.

Основні випадки визначення вартості бізнесу. Процес оцінки бізнесу, його зміст та підходи. Інформаційна база оцінки.

Тема 2. Основні підходи до визначення вартості бізнесу

Основні поняття оцінки. Предмет оцінки. Об'єкт оцінки. Завдання оцінки. Стадії процесу оцінки. Особливості вартісного мислення.

Принципи оцінки бізнесу та їх класифікація. Принцип найкращого та ефективного використання. Критерії альтернативних варіантів.

Методологія оцінювання. Вибір підходів та методів оцінки різних видів активів.

Поняття оціночної вартості. Види вартості бізнесу, їх характер та особливості. Фактори, що впливають на вартість бізнесу.

Тема 3. Витратний підхід до оцінки вартості бізнесу

Основний зміст та загальна характеристика витратного підходу.

Умови та фактори використання витратного підходу. Сфера застосування витратного підходу. Переваги та недоліки підходу.

Характер та структура витрат різних видів активів, що використовуються при застосуванні витратного підходу.

Методи оцінки вартості бізнесу з позицій витратного підходу. Метод вартості чистих активів. Метод ліквідаційної вартості.

Тема 4. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу

Загальна характеристика дохідного підходу. Умови та сфера застосування дохідного підходу. Переваги та недоліки підходу.

Основні поняття фінансової математики. Зміст поточної та майбутньої вартості. Поняття ануїтету.

Поняття грошового потоку та його види. Характеристика процента як доходу. Ставка (коефіцієнт) капіталізації, її характеристика та способи розрахунку.

Методи дохідного підходу. Метод капіталізації доходу. Метод дисконтування грошових потоків.

Тема 5. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу

Загальна характеристика порівняльного підходу. Умови та сфера його застосування. Переваги та недоліки підходу.

Методи порівняльного підходу. Метод ринку капіталів. Метод угод (метод продажу). Метод галузевих коефіцієнтів. Поняття цінних мультиплікаторів.

Поняття об'єкта-аналога. Алгоритм вибору аналога в межах порівняльного підходу.

Особливості використання закордонних компаній-аналогів при оцінці

бізнесу порівняльним підходом.

Модуль 2. СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ОКРЕМИХ АКТИВІВ БІЗНЕСУ

Тема 6. Оцінка вартості нерухомих активів бізнесу

Поняття нерухомих активів та їх особливості. Типологія об'єктів та види нерухомих активів. Вплив вартості нерухомих активів на вартість бізнесу в цілому.

Економічний зміст фізичного, функціонального та зовнішнього зносу. Характеристика переборного і непереборного зносу.

Особливості оцінювання інвестиційних нерухомих активів. Види доходів від інвестиційної нерухомості.

Підходи та методи оцінювання нерухомих активів.

Особливості оцінювання комерційних видів нерухомості. Поняття комерційної нерухомості. Види та особливості доходу від комерційної нерухомості.

Тема 7. Оцінка вартості земельних ділянок

Місце та значення земельних ділянок у структурі бізнесу. Земля як економічний актив. Особливості землі як об'єкта оцінки.

Експертна оцінка землі. Грошова оцінка землі. Економічна оцінка землі. Бонітування землі.

Підходи до оцінки землі. Витратний підхід до оцінки землі.

Особливості методу порівняльних продаж. Метод дисконтування грошових потоків. Метод капіталізації земельної ренти

Тема 8. Оцінка вартості нематеріальних активів бізнесу

Місце нематеріальних активів у майновому стані підприємств, їх класифікація. Сутнісна характеристика нематеріальних активів. Основні види нематеріальних активів.

Майнові права в бізнесі. Право на використання, виключне право на дозвіл, виключне право на заборону використання.

Оцінка нематеріальних активів, сфера її застосування. Амортизація нематеріальних активів. Методи оцінки нематеріальних активів. Оцінка вартості винаходу, ноу-хау, ділової репутація фірми («гудвіл»).

Особливості оцінки прав на об'єкти інтелектуальної вартості. Оцінка предмету ліцензії, франчайзингу.

Тема 9. Оцінка вартості корпоративних прав бізнесу

Поняття корпоративних прав фірми. Види корпоративних прав. Особливості функціонування корпоративних цінних паперів. Практика використання оцінки корпоративних прав.

Оцінка корпоративних прав. Інформаційно-правова база оцінювання.

Методика оцінки корпоративних прав. Етапи оцінювання

корпоративних прав. Оцінка грошових потоків та ризиків.

Особливості дивідендної політики фірми. Взаємозв'язок вартості бізнесу та дивідендної політики.

Модуль 3. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ БІЗНЕСУ

Тема 10. Складання звіту про оцінку вартості бізнесу

Загальні основи складання звіту про оцінку вартості бізнесу. Вимоги до складання звіту. Форми складання звіту.

Основні етапи складання звіту. Інформаційні джерела підготовки звіту.

Проведення правової, функціональної та економічної експертизи об'єктів оцінювання.

Процедура узгодження результатів. Аналіз отриманих результатів. Вибір критеріїв оцінки варіантів результатів. Критерії оптимального результату оцінки.

Тема 11. Управління вартістю бізнесу

Оцінка бізнесу в рамках управління вартістю. Особливості оцінки об'єктів незавершеного будівництва.

Сутність та основні інструменти управління вартістю бізнесу. Фактори впливу на управління розвитком вартості бізнесу.

Принципи організації управління вартістю бізнесу. Транспарентність та відкритість бізнесу.

Управління прибутком із метою збільшення інвестиційної привабливості. Критерії ефективності управління вартістю фірми. Сучасні інструменти та етапи вартісного управління.

Тема 12. Механізм антикризового управління вартістю бізнесу

Передумови виникнення кризового станку фірми. Концепція антикризового управління бізнесом.

Оціночні процедури в процесі антикризового управління. Мета оцінювання бізнесу в аспекті антикризових заходів. Принципи оцінювання в процесі антикризового управління. Форми вартості бізнесу в умовах банкрутства. Види ліквідаційної вартості бізнесу. Основні напрями діяльності банкрутного управляючого.

Механізми протидії кризовим процесам. Управління вартістю фірми в процесі санації, реорганізації та банкрутства фірми.

Оцінювання ринкової вартості як критерій антикризового управління.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. Теоретичні засади оцінки вартості бізнесу.								
1. Введення в оцінку вартості бізнесу.	12	2	2	8	12			12
2. Основні підходи до визначення вартості бізнесу.	14	2	4	8	14	2		12
3. Витратний підхід до оцінки вартості бізнесу.	12	2	2	8	12			12
4. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу.	14	2	4	8	14		2	12
5. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу.	14	2	4	8	14			14
<i>Разом</i>	<i>66</i>	<i>10</i>	<i>16</i>	<i>40</i>	<i>66</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>62</i>
Модуль 2. Способи оцінювання вартості окремих активів бізнесу.								
6. Оцінка вартості нерухомих активів бізнесу.	14	2	4	8	14			14
7. Оцінка вартості земельних ділянок.	12	2	2	8	12		2	10
8. Оцінка вартості нематеріальних активів бізнесу.	12	2	2	8	12			12
9. Оцінка вартості корпоративних прав бізнесу	12	2	2	8	12	2		10
<i>Разом</i>	<i>50</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	<i>32</i>	<i>50</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>46</i>
Модуль 3. Прикладні аспекти оцінювання та управління вартістю бізнесу.								
10. Складання звіту про оцінку вартості бізнесу.	10	2	2	6	10			10
11. Управління вартістю бізнесу.	12	2	4	6	12			12
12. Механізм антикризового управління вартістю бізнесу.	12	2	4	6	12		2	10
<i>Разом</i>	<i>34</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>18</i>	<i>34</i>		<i>2</i>	<i>32</i>
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	24	36	90	150 / 5,0	4	6	140

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Теоретичні засади оцінки вартості бізнесу.			
1. Введення в оцінку вартості бізнесу.	1. Введення в оцінку вартості бізнесу.	2	
2. Основні підходи до визначення вартості бізнесу.	2. Основні підходи до визначення вартості бізнесу.	2	2
3. Витратний підхід до оцінки	3. Витратний підхід до оцінки	2	

вартості бізнесу.	вартості бізнесу.		
4. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу.	4. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу.	2	
5. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу.	5. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу.	2	
Модуль 2. Способи оцінювання вартості окремих активів бізнесу.			
6. Оцінка вартості нерухомих активів бізнесу.	6. Оцінка вартості нерухомих активів бізнесу.	2	
7. Оцінка вартості земельних ділянок.	7. Оцінка вартості земельних ділянок.	2	
8. Оцінка вартості нематеріальних активів бізнесу.	8. Оцінка вартості нематеріальних активів бізнесу.	2	
9. Оцінка вартості корпоративних прав бізнесу.	9. Оцінка вартості корпоративних прав бізнесу.	2	2
Модуль 3. Прикладні аспекти оцінювання та управління вартістю бізнесу.			
10. Складання звіту про оцінку вартості бізнесу.	10. Складання звіту про оцінку вартості бізнесу.	2	
11. Управління вартістю бізнесу.	11. Управління вартістю бізнесу.	2	
12. Механізм антикризового управління вартістю бізнесу.	12. Механізм антикризового управління вартістю бізнесу.	2	
Усього		24	4

5.2. Темі практичних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Теоретичні засади оцінки вартості бізнесу.			
1. Введення в оцінку вартості бізнесу.	1. Введення в оцінку вартості бізнесу.	2	
2. Основні підходи до визначення вартості бізнесу.	2.1. Основні поняття оцінки вартості бізнесу.	2	
	2.2. Види оціночної вартості.	2	
3. Витратний підхід до оцінки вартості бізнесу.	3. Витратний підхід до оцінки вартості бізнесу.	2	
4. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу.	4.1. Основний алгоритм застосування дохідного підходу до оцінки вартості бізнесу.	2	2
	4.2. Ставка капіталізації, її зміст та способи розрахунку.	2	
5. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу.	5. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу.	2	
	Колоквіум.	2	
Модуль 2. Способи оцінювання вартості			

окремих активів бізнесу.			
6. Оцінка вартості нерухомих активів бізнесу.	6.1. Особливості нерухомих активів як об'єкту оцінки.	2	
	6.2. Оцінка вартості комерційної нерухомості.	2	
7. Оцінка вартості земельних ділянок.	7. Оцінка вартості земельних ділянок.	2	2
8. Оцінка вартості нематеріальних активів бізнесу.	8.1. Особливості нематеріальних активів як об'єкту оцінювання.	2	
	8.2. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності.	2	
9. Оцінка вартості корпоративних прав бізнесу	9. Оцінка вартості корпоративних прав бізнесу.	2	
Модуль 3. Прикладні аспекти оцінювання та управління вартістю бізнесу.			
10. Складання звіту про оцінку вартості бізнесу.	10. Складання звіту про оцінку вартості бізнесу.	2	
11. Управління вартістю бізнесу.	11. Управління вартістю бізнесу.	2	
12. Механізм антикризового управління вартістю бізнесу.	12. Механізм антикризового управління вартістю бізнесу.	2	2
	Колоквіум	2	
Усього		36	6

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Оцінка вартості бізнесу» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, контрольна робота.

У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотириохальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо).

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5.

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до заліку. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль Іспит	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми				
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2			
max 5	max 5	max 5	max 10	max 10	max 5	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Оцінка вартості бізнесу»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	9	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	8	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	7	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	6	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 5	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	4	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	3	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	2	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.

	1	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

		2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.
--	--	---

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Оцінка вартості бізнесу» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2658-14> (дата звернення: 08.04.2020).

Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 № 1378-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15> (дата звернення: 08.04.2020).

Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 08.04.2020).

Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів). Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1278-2011-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р. N 1531. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 №

3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> (дата звернення: 08.04.2020).

Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р. № 1531. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 № 1442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про затвердження Національного стандарту № 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів": Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. N 1655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про затвердження Національного стандарту N 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності": Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. N 1185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF> (дата звернення: 08.04.2020).

Про затвердження Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності: наказ Фонду державного майна України від 25 червня 2008 р. № 740. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0726-08> (дата звернення: 08.04.2020).

Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2006, № 31, ст. 268. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (дата звернення: 08.04.2020).

7.2. Література

Основна література

Васюк Н. В. Оцінка бізнесу як інструмент управління вартістю підприємства. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3185> (дата звернення 12.04.2020).

Возна М. Міжнародні стандарти оцінки: принципи, стандарти та правила / за ред. О. Драпівського, І. Іванової; пер. з англ. М. Возна. Київ: УКРелс, 2019. 118 с.

Волинец Л. Гудвил как категория бухгалтерского учета. *Экспресс – анализ законодательных и нормативных актов*. 2010. № 9–10. С. 24.

Воротіна Л. І. Оцінка майна в Україні. Т. 1. Нерухоме майно. Київ: Вид. Європейського університету, 2005. 216 с.

Глинська Г. Я. Напрямки оцінювання ринкової вартості підприємства як об'єкта для поглинання. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2017. С. 28-32.

Драпіковський О. І., Іванова І. Б. Оцінка земельних ділянок. Київ: ПРИНТ-ЕКСПРЕС, 2004. 296 с.

Ерофеева Т. А. Підходи до оцінки вартості бізнесу: проблеми їх використання. *Економічні науки*. Наукові записки. Том 68. № 2. 2017. С.24-31.

Ибрагимова Х. У. Особенности применения доходного подхода к оценке стоимости предприятия. *Вопросы экономики и управления*. 2019. № 1. С. 8-19.

Костирко Р. О., Тертична Н. В., Шевчук В. О. Комплексна оцінка вартості підприємства: монографія / за заг. ред. докт. екон. наук, академіка НАН України М. Г. Чумаченка. 2-ге вид. перероб. і доп. Харків: Фактор, 2008. 278 с.

Коваль І. Ф. Оцінка вартості компаній: методичні підходи та застосування. *Молодий вчений*. *Економічні науки*. 2017. № 4 (44). С. 667.

Круш В. М. Оцінка бізнесу: навч. посіб. Київ: 2004. 185 с.

Мендрул О. Г. Управління вартістю підприємств: моногр. Київ: КНЕУ, 2002. 272 с.

Маркус Я. І. Посібник з оцінки бізнесу в Україні: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2002. 320 с.

Оцінка земель: підруч. / М. Г. Ступень, О. Я. Микула, С. С. Радомський та ін.; за заг. ред. М. Г. Ступеня. Київ: Агро-освіта, 2014. 373 с.

Оцінка бізнесу та нерухомості: навч. посіб. / за заг. ред. проф. В. Р. Кучеренко; уклад.: Я. П. Квач, Н. В. Сментина, В. О. Улибіна, А. В. Андрейченко. 2-ге видання. Одеса: Асторопринт, 2013. 235 с.

Оцінювання вартості бізнесу. URL: https://pidruchniki.com/1541010454116/ekonomika/otsinyuvannya_vartosti_biznesu (дата звернення: 08.04.2020).

Панасовський Ю. В., Семененко Б. А., Теліженко О. М. Оцінка активів підприємства: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2009. 512 с.

Цыбулев П. Н. Оценка интеллектуальной собственности: учебн.пособие. Киев: Гос.ин-т интелект.собтвенности, 2006. 192 с.

Додаткова література

Асаул А. М., Павлов В. І., Пилипенко І. І., Павліха Н. В., Крив'язюк І. В. Економіка нерухомості: навч. посіб. Київ: ІВЦ Держкомстату України, 2014.

Волинец Л. Гудвил как категория бухгалтерского учета. *Экспресс – анализ законодательных и нормативных актов*. 2010. № 9–10. С. 24.

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість» (МСБО 40). URL: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-buhgalterskogo-obliku-40> (дата звернення: 05.03.2020).

Ефремова Л. В. Оценка имущества предприятия: науч. изд. / Л. В. Ефремова, С. Л. Ефремов. Харьков: ХНЕУ, 2016. 76 с.

Касич А. О. Гудвіл підприємства: сутність та обліково-аналітичне забезпечення у практиці українських і зарубіжних підприємств. *Проблеми та перспективи економіки і управління*. Матеріали міжнародної науково-

практичної конференції (м. Київ, 13-14 грудня 2015 року). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. С. 88.

Кошель А. О. Аналіз міжнародних стандартів щодо оцінки земель з метою оподаткування. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 2. С.127-130

Круш П. В., Поліщук С.В. Оцінка бізнесу: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 264 с.

Левикіна І. Проблема обґрунтування ставки капіталізації. URL: <http://afo.com.ua/uk/news/2-general-assessment/1245-irina-levykina-the-problem-of-justifying-the-capitalization-rate> (дата звернення: 05.03.2020).

Методика експертної грошової оцінки земельних ділянок, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 р. № 1531. *Урядовий кур'єр (додаток «Орієнтир»)*. 2002. № 40. С. 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-p> (дата звернення 12 .02.2020).

Островська Г. Управління вартістю: сучасні інструменти оцінки корпоративної ефективності. *Світ фінансів*. 2008. № 3 (16). С. 112.

Павловец В. Введение в оценку стоимости бизнеса. *Корпоративный менеджмент*. URL: <http://www.cfin.ru/finanalysis/value.shtml> (дата звернення: 03.09.2019).

Панасько Т. Оцінка земельних ділянок сільгосппризначення за міжнародними стандартами, або наскільки ми готові застосувати світовий досвід. *Землевпорядний вісник*. 2012. № 1. С. 24-29.

Третяк А.М. Концепція оцінки земель в Україні. Київ: УААН, 2004. 18 с.

Стельмащук А. М. Експертна оцінка майна, землі і бізнесу підприємства: навч. посіб. Тернопіль, ТАНГ, 2005. 218.

Чубук Л. Методи визначення ставок дисконту та капіталізації для оцінки нерухомості, адекватних ринковим умовам. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. №10 (151). С. 55.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Journal website «Journal of Economic Theory». URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory> (дата звернення: 12.06.2020).

7.4. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151.

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).